

EURONET

Az Euronet DIANE rendszer eredete, célja és jelenlegi helyzete

Európában több mint 1100 nyilvános számítógépes adatbázis létezik, de csak minden hatodikát lehet online módon elérni. Az Euronet DIANE (*Direct Information Access Network for Europe = Közvetlen Elérésű Információs Hálózat Európa részére*) néven ismert EGK-projekt elindításának célja ezekhez az információkhoz való online hozzáférés kiszélesítése volt.

1971. június 24-én az EGK Minisztertanácsa határozatot hozott egy európai információs és dokumentációs hálózat létrehozására. 1975 márciusában fogadták el az első akciótérvet, amely a projekt elindításának alapjául szolgált, és az 1975–77-es időszakra 8,8 millió dolláros költségvetést irányzott elő. A második, azaz az 1978–80-as akciótérvet, amely a rendszer további fejlesztését célozta, 1978 októberében fogadták el 11 millió dolláros költségvetéssel.

Az Euronet DIANE 1979 nyarán kezdett működni. Adatbázis-szolgáltatói (hosts) a legkülönbözőbb szakterületek adatbázisainak széles skáláját bocsátják rendelkezésre (1. és 2. melléklet).

Az online szolgáltatókat összekapcsoló új távadatátviteli hálózat az EGK minden országában hozzáférhető. E hálózat a csomag-kapcsolásos technikán (osztott adatátvitelen) alapszik, amely sebesség, kapacitás és megbízhatóság tekintetében egyaránt jelentős technikai előnyökkel jár, és alacsony, a távolságtól független díjszabást tesz lehetővé.

A hálózatot úgy tervezték, hogy a termináloknak lehetőleg minél több fajtáját lehessen alkalmazni, így akár a *szinkron*, akár az *aszinkron terminálok* használha-

tók, ha összhangban vannak a CCITT X25 jelű szabványajánlással. Az aszinkron terminálok az országos telefonhálózaton vagy bérelt vonalakon, míg a szinkron terminálok csak bérelt vonalakon keresztül kapcsolhatók a hálózathoz. Ez utóbbiak használata esetén az átviteli sebesség nagyobb, mint az előbbieknél, max. 9600 bit/s. Ha a felhasználók kapcsolatba kívánják lépni egy adott gazda-számítógéppel, akkor vagy az országos telefonhálózaton keresztül hívhatják fel az Euronet-et, vagy – bérelt vonal esetén – a kapcsolat a terminál révén automatikusan jön létre.

A közös szolgáltatások tekintetében említést érdemel, hogy a projekt keretében

- közös információkereső nyelvet dolgoztak ki;
- az adatbázis-szolgáltatókról információs és forrástájékoztatói szolgálat indítását tervezik;
- kutatásokat végeznek a dokumentumszolgáltatás javítására;
- központi felhasználói fórumot hoztak létre.

Az Euronet DIANE díjazási rendszere két részre osztható:

- a) az adatbázis-szolgáltatók által az *adatbázis használatáért felszámított díj*. Egy átlagos (20 perces) keresés esetében ez 30 dollár körül mozog;
- b) *távadatátviteli költség*; 20 perces keresés esetében ez 2–3 dollár (a helyi telefonhívás és a nemzetközi telekommunikációs hálózat díjából tevődik össze).

Az Euronet fejlesztése egyrészt a szolgáltatások kiszélesítésének (újabb adatbázisok bevonása, új használói lehetőségek bevezetése), másrészt a hálózat további országokra (Svájc, Spanyolország, Svédország) való kiterjesztésének irányába mutat.

1. melléklet

Az Euronet DIANE adatbázis-szolgáltatói és adatbázisai

Adatbázis-szolgáltatók

BLAISE (British Library Automated Information System), London

CATED (Federation Nationale du Bâtiment), Párizs

CCI, Róma

Online adatbázisok

Működő: CANCERLINE (CANCERLIT, CANCERPROJ, CLINPROT); CHEMLINE; LC MARC (kurrens/retrospektív); UK MARC (kurrens/retrospektív); MEDLINE MeSH; RTECS; SDILINE; TOXLINE & TOXBACK
Tervezett: BEI; CONFERENCE PROCEEDINGS INDEX; ISDS; RBUPC

Működő: ARIANE

Tervezett: MARC ITALY; SPIN

CED (Centro Elettronico di Documentazione Girridica), Róma	<i>Működő:</i> Jogi adatbázisok: ALBO; BID; CEE; CIVILE; CONSTA; CORTEC; COSTIT; DOTTR; LEXR; LEXS; MERITO; PENALE; REBI; REBIS; RIV; TITLEX; TIT 1; TIT 2; TRIBUT
CERVED, Padua	<i>Működő:</i> IBIS; ITIS; SANI; SANP; SAOE; SD01; SIBB; SIBV; SICC <i>Tervezett:</i> SANC; SANS; SDON
CIDA, Párizs	<i>Működő:</i> SYSTEME DARC PLURIDATA
CILEA, Milánó	<i>Tervezett:</i> GEODIM; MARC ITALY
CISI, Párizs	<i>Működő:</i> CISI-AFO; CISI-BIR; CISI-ELECNUC; CISI-MEDIA; CISI-PI; CISI-TRANSINOVE <i>Tervezett:</i> CISI-SCE
CTI (Centre de Traitement de l'Information), Brüsszel	<i>Működő:</i> EPIC; INIS
Datacentralen, Koppenhága	<i>Működő:</i> (csak SDI): CACON; COMPENDEX <i>Tervezett:</i> CASEARCH; CHEMNAME; COMPENDEX (on-line); ENDOC; ENEX; ENREP; ENVIROLINE; POLLUTION
DIMDI (Deutsches Institut für Medizinische Dokumentation und Information), Köln	<i>Működő:</i> BIOSIS PREVIEWS; CANCERLIT; CANCERPROJ; MEDLARS (MEDLINE, SDILINE, BACKFILES, FILE 64/65); MeSH; PA; SCISEARCH <i>Tervezett:</i> ARZ-DB; CAB ABSTRACTS/ANIMALS; CHEMLINE; CLINPROT; EXCERPTA MEDICA/EM BASE; FSTA; IDIS FILES/SOCIAL MEDICINE; INDEX VETERINARIUS; IPA; LIT-KRAN; NAR; SOCIAL SCISEARCH; SUSIS; TOXLINE & TOXBACK
ECHO Service, Luxemburg	<i>Tervezett:</i> AGREP; EABS; ENDOC; ENREP; EURODICAUTOM; Forrástájékoztató és Információs Szolgáltatások
European Patents Office, Hága	<i>Házon belül működő:</i> PATENT SEARCH DOCUMENTATION <i>Tervezett:</i> PATENTS REGISTER
FIZ-Technik, Frankfurt/M.	<i>Működő:</i> DOMA; ZDE <i>Tervezett:</i> DKF; DK1; DZF
GID (Gesellschaft für Information und Documentation), Frankfurt/M.	<i>Működő:</i> BIBLIO-DATA; BUL-L; DK1; PSTA; PSYCHOLOGICAL ABSTRACTS; SDIM <i>Tervezett:</i> NAR
Info-Line, London	<i>Tervezett:</i> BIOSIS; CA CON/CASIA egyesítve; CHEMICAL BUSINESS DATA BASE; CAS COMPOUND REGISTRY; COMPENDEX; INSPEC; RINGDOC; WORLD PATENTS LATEST; WPI
INKA, Karlsruhe	<i>Működő:</i> CCDF; EDB; INKA-CONF; INKA-DATACOMP; INKA-NUCLEAR; INPADOC-IFD & IPG; INSPEC <i>Tervezett:</i> COMPENDEX; ENSDF; INKA-ASTRO; INKA-CORP; INKA-HEP; INKA-MATH; INKA-MATHDI; INKA-PHYS; INKA-PLASMA; INKA-SPACE; INKA-SURVAC; NTIS
Institut Textile de France, Párizs	<i>Működő:</i> TITUS
IRS (Information Retrieval Service), Frascati	<i>Működő:</i> ALUMINIUM; BIOSIS; CHEMABS; COMPENDEX; ELECOMPOS; ENERGYLINE; ENVIROLINE; EUROFILE; INSPEC; ISMEC; LEDA; METADEX; NASA; NTIS; OCEANIC ABSTRACTS; PASCAL; POLIUTION ABSTRACTS; SPACECOMPS <i>Tervezett:</i> CAB; FRANCE ACTUALITE; FSTA

JRC, Ispra

Tervezett: ECDIN, EUROCOPI

SPI, Párizs

Működő: CETIM
Tervezett: CIS; EDF

Télésystèmes, Párizs

Tervezett: AFNOR; BIPA; CANCERNET; CASEARCH; CBAC;
CDIUPA; EDF; FRANCIS; PASCAL; RESEDA

Thermodata, Grenoble

Működő: THERMODATA

2. melléklet

Az Euronet-adatbázisok tartalma

AFNOR	Szabványdokumentáció
AGREP	Az EGK mezőgazdasági kutatási projektjei
ALBO	Olasz ügyvédek nyilvántartása
ALUMINIUM	World Aluminium Abstracts
ARIANE	Építészeti és építőipari
ARZ-DB	Gyógyszerek és aktív alkotóelemek
BEI	British Education Index: brit oktatási folyóiratok
BIBLIO-DATA	Az NSZK-ban kiadott könyvek és folytatólagos kiadványok
BID	Adatfeldolgozás és jogszabályai (bibliográfia)
BIOSIS PREVIEWS	Bio-tudományok
BIPA	Francia politika
BUL-L	Nyelvészet (német)
CA CON	Chemical Abstracts Condensates: kémiai tudományok általában
CAB	Commonwealth Agricultural Bureaux: mezőgazdaság és határterületei (Brit Nemzetközösség)
CAB ABSTRACTS/ANIMALS	Állattan, állatorvostudomány és állattáplálkozás
CANCERLINE	CANCERLIT, CANCERPROS, CLINPROT együttesen
CANCERLIT	Cancer Literature Abstracts (Rákkutatási szakirodalmi referálólappal)
CANCERNET	Nemzetközi rákkutatási és onkológiai dokumentáció
CANCERPROS	Cancer Projects: válogatott rákkutatási projektek
CAS COMPOUND REGISTRY	Kémiai vegyületek nyilvántartása
CASEARCH	CA CON + CASIA összevonva
CASIA	Chemical Abstracts Subject Index Alert: a Chemical Abstracts tezaurusza
CBAC	Chemical Biological Activities: Kémiai és biológiai művek
CCDF	Cambridge Crystallographic Data Files: kristály- és molekulá szerkezeti adatok
CDIUPA	Mezőgazdasági termékek ipari feldolgozása
CEE	Az EGK bíróságának jogi esetei
CETIM	Centre Technique des Industries Mécaniques: gépészet
CHEMABS	Id. CA CON
CHEMICAL BUSINESS DATA BASE	Vegyipari műszaki, kereskedelmi és gazdasági információk
CHEMLINE	Kémiai anyagok szótára
CHEMNAME	Id. CHEMLINE
CIS	Centre Internationale d'Informations de Sécurité et d'Hygiène du Travail: munkavédelem és munkaegészségügy

CISI-AFO	Francia vállalatok pénzügyi és tőzsdei adatai
CISI-BIR	Környezetvédelmi kutatások
CISI-ELECNUC	A világ atomerőműveinek jellemzői
CISI-MEDIA	A tömegtájékoztatási információk olvasottsága
CISI-PI	Az OECD (Organization for Economic Cooperation and Development = Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) fő közgazdasági mutatói
CISI-SCE	Az OECD külső kereskedelmi statisztikai adatai
CISI-TRANSI-NOVE	Technológia-átviteli adatok
CIVILE	A római Legfelsőbb Bíróság (Rome Supreme Court of Appeal) polgári osztályának jogi esetei
CLINPROT	Clinical Protocols: rák-ellenanyag kutatás
COMPENDEX	Computerised Engineering Index: mérnöki tudományok
CONFERENCE PROCEEDINGS INDEX	A British Library állományában lévő konferenciakiadványok
CONSTA	Az Olasz Állami Tanács (Italian State Council) jogi esetei
CORTEC	Az Olasz Könyvvizsgáló Hivatal (Italian Audit Office) jogi esetei
CONSTIT	Az Olasz Alkotmányos Bíróság (Italian Constitutional Court) jogi esetei
DKF	Gépjárműtechnikai dokumentáció
DKI	Műanyag-, gumi-, műszálipar
DOMA	Gépipar
DOTTR	A firenzei CNR jogi dokumentációs intézet jogi tételeinek összefoglalói
DZF	Finommechanika
EABS	Euroabstracts: A CEC, az European Coal and Steel Community és az EURATOM által támogatott kutatási projektek jelentései
ECDIN	Szennyező kémiai anyagok
EDB	Energy Information Data Base: energia
EDF	Electricité de France: villamosipar
ELECOMPS	Electronic Components: elektronikai alkatrészecskék, elemek (faktografikus adatok)
ENDOC	Az EGK környezetvédelmi központjai
ENERGYLINE	Energia és határterületei
ENEX	Környezetvédelmi szakemberek jegyzéke
ENREP	Az EGK kurrens környezetvédelmi projektjei
ENSDF	Evaluated Nuclear Structures Data File: számított atommag-szerkezetek
ENVIROLINE	Környezetvédelem
EPIC	Programok kémiai vegyületek fizikai tulajdonságainak számításához
EUROCOPI	Fizikai, kémiai, műszaki stb. adatfeldolgozó programok
EURODICAUTOM	Többnyelvű terminológiai adatok
EUROFILE	Európai adatbázisok és adatbankok jegyzéke
EXCERPTA MEDICA/EM BASE	Orvosbiológiai tudományok
FRANCE ACTUALITE	Francia sajtócikkek
FRANCIS	Társadalom- és humán tudományok
FSTA	Food Science and Technology Abstracts: élelmiszeripar
GEODIM	Az Alpok geofizikai bibliográfiája
IBIS	130 ország termelő- és forgalmazó vállalatainak adatai
IDIS FILES (SOCIAL MEDICINE)	Társadalmi, munka- és közegészségügy
INIS	International Nuclear Information System (Nemzetközi Nukleáris Információs Rendszer)
INKA-ASTRO	Csillagászat és asztrofizika
INKA-CONF	Konferencia-naptár az energia, a nukleáris fizika, a repülés, az űrhajózás, az űrkutatás, a fizika, a matematika és a csillagászat területéről

INKA-CORP	Vállalatok és intézmények a fenti területeken
INKA-DATA-COMP	Energia és fizika (adatgyűjtemények)
INKA-HEP	Nagyenergiájú fizika
INKA-MATH	Matematika és határterületei
INKA-MATHDI	Matematikai didaktika
INKA-NUCLEAR	Nukleáris tudományok
INKA-PHYS	Fizika és határterületei
INKA-PLASMA	Plazmafizika és -technológia
INKA-SPACE	Repülési, űrhajózási és űrkutatási konferenciák
INKA-SURVAC	Felület- és vákuumfizika
INPADOC-IFD	Szabadalmak
INSPEC	Fizika, elektromosság, számítástechnika, automatizálás, rendszerek
IPA	International Pharmaceuticals Abstracts (gyógyszeripar)
ISDS	International Serials Data Service
ISMEC	Gépipar
ITIS	90 ország üzleti, kereskedelmi adatai
LEDA	Earthnet műholdas képinformációk
LEXR	Olasz jogszabályok (regionális)
LEXS	Olasz jogszabályok (országos)
LC MARC	A Library of Congress által katalogizált könyvek, folyóiratok
LIT-KRAN	Kórházak vezetése, szervezése és gazdasága
MARC ITALY	Olasz nyelvű könyvek katalógusa (minden szakterület)
MEDLARS	Orvostudomány
MEDLINE	MEDLARS on-line: ld. MEDLARS
MESH	Medical Subject Headings: orvosi tárgyszavak (a MEDLARS, MEDLINE tezaurusza)
MERITO	Olasz bíróságok jogi esetei
METADEX	Kohászat és határterületei
NAR	Nutrition Abstracts and Review (élelmezés- és táplálkozástudomány)
NASA	Repülés, űrkutatás és határterületei
NTIS	Az USA kormánya által támogatott kutatási jelentések
OCEANIC	Óceánkutatás
PA	Psychological Abstracts: emberek és állatok viselkedési kérdései
PASCAL	Különbféle tudományos-műszaki területek
PATENTS REGISTER	Európában kiadott szabadalmi bejelentések és szabadalmak
PATENT SEARCH DOCUMENTATION	Szabadalmi osztályozási jelzetek és szabadalom-családok
PENALE	A római Legfelsőbb Bíróság büntetői osztályának jogi esetei
POLLUTION	Környezetszennyezés és határterületei
RBUPC	Register of Research in British Universities, Polytechnics and Colleges: fizikai, biológiai és társadalomtudományi projektek brit egyetemeken
REBI	A római Legfelsőbb Bíróság bibliográfiája Olaszországról
REBIS	A római Legfelsőbb Bíróság bibliográfiája más országokról
RINGDOC	Kémia, orvostudomány, gyógyszerészet
RIV	Jogi folyóiratok referátumai
RTECS	Registry of Toxic Effects of Chemical Substances (mérgező hatású kémiai anyagok jegyzéke)
SANC	Olasz kereskedelmi vállalatok
SANI	Ipari, kereskedelmi és egyéb olasz vállalatok
SANP	Fizetéképtelen személyek országos jegyzéke (Olaszország)

SANS	Szakosított kereskedelem Olaszországban
SAOE	Olasz export/import vállalatok
SCISEARCH	Természet- és műszaki tudományok
SDILINE	MEDLINE szelektív információterjesztés
SDIM	Kohászat, fémek
SDOI	Külföldi kereslet és kínálat (Olaszország)
SDON	Belföldi kereslet és kínálat (Olaszország)
SIBB	Egyesült olasz részvénytársaságok hivatalos törvényei
SIBV	Olasz pénzügyi, piaci és tőzsdéi adatok
SICC	Kereskedelmi tevékenységek országos felmérése (Olaszország)
SOCIAL SCISEARCH	Társadalom- és viselkedéstudományok
SPACECOMPOS	Elektronikus alkatrészek a repülési és űrhajózási ipar számára
SPIN	Searchable Physics Information Notices: szilárdtest fizika
SUSIS	Sport és sporttudományok
SYSTEME DARC PLURIDATA	Kémia
THERMODATA	Ásványi elemek, összetevők és ötvözetek termodinamikai értékei
TITLEX	1860-tól napjainkig hatályban lévő rendeletek címei Olaszországban
TIT 1	Más olasz rendeletek (1860–1939)
TIT 2	Más olasz rendeletek (1939-től napjainkig)
TITUS	Textilipari dokumentáció
TOXBACK	TOXLINE retrospektív
TOXLINE	Toxikológia és határterületei
TRIBUT	Az Italian Central Commission on Taxes (Olasz Központi Adóügyi Hivatal jogi esetei)
UK MARC	Az Egyesült Királyság monográfiái
WORLD PATENT LATEST	A WPI legújabb adatai
WPI	World Patent Index = szabadalmak minden szakterületen
ZDE	Villamosipar

/DAVIES, G. W. P.: *Euronet DIANE: Origins, goals and present status. = International Forum on Information and Documentation, 5. köt. 1. sz. 1980. p. 29–34.*

(Novák István)

KÖNYVISMERTETÉS

WOLFNER András: Bevezetés a szerves kémiai irodalomkutatásba.

Kézirat. Bp. Tankönyvk. 1980. 71 p.

(Budapesti Műszaki Egyetem, Vegyészmérnöki kar)

A Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki kara már az 1960-as években bevezette az irodalomkutatási gyakorlatokat. Az 1980-ban megjelent jegyzet az irodalomkutatással először foglalkozó hallgatók számára készült, részben a gyakorlatok csökkentett időtartamának ellensúlyozására.

A bevezető az irodalomkutatás céljának meghatározása után – a teljesség igénye nélkül – számot ad a

szerves kémiai irodalmazás legfontosabb segédeszközeiről, s bevezet azok használatába. A hallgatók tüzetesebb ismeretséget köthetnek a *Beilstein's Handbuch der organischen Chemie* c. kézikönyvvel, amely ma már több mint 120 kötetből áll, valamint a 14 000 tudományos és műszaki folyóirat cikkeit feltáró *Chemical Abstracts* referálólappal. A továbbiakban szó esik a gyorsreferálóló folyóiratokról és a preparatív szerves kémia nagy kézikönyveiről. Az *Irodalmazás hivatkozáseleméleti alapon* c. fejezet a *Science Citation Index* használatát mutatja be a kezdő irodalmazóknak. A hallgatók végül értesülnek a gépi adatkeresésről és a témafigyelő szolgálatokról, sőt néhány gyakorlati tanácsot is kapnak útravalóul.

Cziegler Mária